Szczecin 8.09.2016

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ mgr Anny Grzeszczak – Pytlak
Pt. „ Analiza behawioralna szynszyli małej (Chinchilla lanigera) z uwzględnieniem wpływu człowieka

Hodowla szynszyli w Polsce ma już 60-letnią historię, która w swoim czasie przeszła różne przemiany. Szynszyla z racji doskonałych walorów futra oraz braku agresji zyskała sobie znaczenie zarówno jako zwierzę hodowlane jak i towarzyszące człowiekowi, tzw. „pet animal". W literaturze można już znaleźć sporo prac dotyczących warunkow utrzymania fermowego czy żywienia tego gatunku, jednak ciągle jest niewiele doniesień dotyczących ich behawioru. Wiedza o ich zachowaniu w środowisku naturalnym pochodzi z jedynego rezerwatu szynszyli na świecie *Reserva Nacional Las Chinchillas CONAF* w Chile.
Fakt, że jest to gatunek o nocnym trybie życia dodatkowo utrudnia obserwację ich zachowań.

Podjęcie się przez doktorantkę mgr Annę Grzeszczak-Pytlak badań nad wybranymi zagadnieniamu behwioru szynszyli uważam za bardzo cenny wkład w poszerzenie wiedzy o tym gatunku.

Przedstawiona do oceny rozprawa doktorska ma typowy układ pracy naukowej, kolejność rozdziałow jest prawidłowa. Monografia liczy 105 stron maszynopisu opatrzonego licznymi wykresami i tabelami. Autorka odniosła się w niej do 41 pozycji piśmiennictwa, w tym 11 anglojęzycznych. Biorąc pod uwagę nowatorskie zagadnienie badań uważam przeanalizowaną przez autorkę literaturę za wystarczającą.

Przedstawiony przegląd piśmiennictwa odnosi się ściśle do tematyki podjętych badań. Autorka wykazała się umiejętnością korzystania z zasobów bibliograficznych w celu przedstawienia podłoża do ustalenia metodyki badań. Do tej części dysertacji nie mam uwag.

Cel pracy został jasno określony.

Ilość zwierząt użytych do doświadczenia uważam za wystarczającą, a zastosowane testy zostały precyzyjnie opisane. Na podkreślenie zasługuje tutaj opisanie metody pobierania krwi do badania poziomu glukozy w krwi. Szynszyla jest gatunkiem o niezwykle cienkich i delikatnych naczyniach krwionośnych, co praktycznie uniemożliwia wykonanie większości badań poziomu składników krwi. Opisana metoda może posłużyć jako wzorzec w innych badaniach na tym gatunku.

Zastosowane testy są ciekawe i wydają się być właściwe do osiągnięcia założonych celów. Na szczególne podkreślenie zasługuje opracowanie autorskie dwóch testów – butelkowego oraz testu kolorów. Podzielenie zwierząt na grupy w zależności od poziomu kontaktu z człowiekiem uważam za bardzo trafny wybór.

Moim zdaniem opis materiału badawczego powinien zawierać Tab. 3 i 4 ze str. 46. Umieszczenie tych informacji przy opisie metodyki wprowadza niejasność doboru materiału badawczego, co jednak zostaje wyjaśnione kilka stron dalej.

W związku z nocnym trybem życia szynszyli warto byłoby podać w jakiej porze dnia prowadzono obserwacje? Czy każda seria testów przeprowadzana była o tej samej porze dnia?

Bardzo ważnym rozdziałem w dysertacji jest rozdział Wyniki. Autorka – moim zdaniem słusznie – ujęła go łącznie z omówieniem. Wyniki badań zostały przedstawione w formie tabelarycznej oraz graficznej (wykresy) i są one klarowne dla czytelnika. Zachowana została kolejność prezentowania wyników w stosunku do opisanej metodyki.

Wyniki w poszczególnych grupach doświadczalnych w testach uniesionego labiryntu, otwartego pola oraz labiryntu wielokrotnego wyboru przedstawiono graficznie tylko dla serii I. Omówienie obejmuje jednak obie serie (ujęte w tabelach). Czy było to świadome założenie autorki?

W omówieniu autorskich testów, których rzeczywiście nie można było odnieść do wyników badań innych autorów doktorantka mogła pokusić się o szersze opisanie własnych wrażeń tej części badań. Szkoda, bo jako nowatorskie badania mogłyby posłużyć przy szerszym opisaniu do ich modyfikowania i doskonalenia.

Zakończeniem pracy jest rozdział Podsumowanie i wnioski. Autorka odniosła się kolejno do wyników każdego przeprowadzonego testu i badania. Wszelkie uwagi przedstawione w tym miejscu są bardzo ostrożne, co może świadczyć o dojrzałości naukowej doktorantki. Nie chce ona zbyt pochopnie wyciągać wniosków daleko idących, biorąc pod uwagę fakt braku w literaturze wyników badań, wobec których mogłyby zostać porównane własne wyniki. Przychylam się do wniosku 1 – podniesienie labiryntu krzyżowego powyżej 1m może zdecydownie zmienić wyniki badań. Taka wysokość dla szynszyli nie stanowi przeszkody, co mogło wpłynąć na obniżenie bojaźliwości badanych osobników. Wniosek ten może stanowić podstawę do prowadzenia dalszych badań nad tą cechą szynszyli.

Przedstawiona do oceny dysertacja jest bardzo ciekawą pracą będącą pionierską w zakresie badanego gatunku. Stanowić one powinny bazę wyjściową do prowadzenia dalszych badań nad behawiorem szynszyli. Osiągnięte wyniki czasami odbiegają od oczekiwanych (np. labirynt wielokrotnego wyboru), jednak stanowią cenny materiał poznawczy.

Autorka odniosła się w pracy do postawionych w jej celu zagadnień wykorzystując prawidłowe metody badawcze. Przyjęte w pracy założenia były uzasadnione merytorycznie.

Wszelkie badania behawioralne wymagają olbrzymiego nakładu pracy, są czasochłonne i wymagają od badacza wielokierunkowej wiedzy. W tym przypadku dodatkowym utrudnieniem był brak możliwości podparcia się wynikami badań innych autorów.

Reasumując ocenę przestawionej dysertacji naukowj mgr Anny Grzeszczak – Pytlak stwierdzam, że spełnia ona wymagania określone w art. 13 Ustawy z dnia 14.03.2003 roku o stopniach i tytule naukowym (Dz.U. nr 65, poz. 595 ze zm.). W związku z tym wnoszę do Rady Wydziału Nauk o Zwierzętach SGGW o dopuszczenie doktorantki mgr Anny Grzeszczak – Pytlak do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Z poważaniem

Małgorzata Sulik